

ח שפד
הרב אהרן רב

זהו א' - ב' - ג' - ד' - ה' - ו' - ז' - ח' - ט' - י' - י"א - י"ב - י"ג - י"ד - י"ה - י"ו - י"ז - י"ח - י"ט - כ' - כ"א - כ"ב - כ"ג - כ"ד - כ"ה - כ"ו - כ"ז - כ"ח - כ"ט - ל'

הנצחון הגדול בדברים חקונים - מתוך בקדמת החפץ חיים לספר שמירת הלשון:

ידוע הוא שמפתח היצר להאדם להתרחק ממצות שמירת הלשון ומללמד פרטי הדיו הזה, ואומר לה: מה תועלת תגיע לך, אם תלמד ותעמיק בזה הענין. האם תוכל להגיע עד קצבתה ולשמר את פיה בכל ימי תיב? הלאי ימשה הקיום על יום או יומים, ואפילו בזה הזמן הפעם, האם תשמר בכל הענינים שצריך לשמור? הלא איש מדני אתה, ויש לך עסקים רבים עם מאות בני אדם. שוב לך, שלא תפחית בזה המצוה קלל, כי היא מצוה, שאין לה קצבה בזמן ובענין. כי כוללת לכל חלקי העמים והזמנים, אשר יתקיים האדם בימי חלדו, וגם כוללת לכל חלקי הענינים אשר בין אדם לתבוא

החלשין חפץ חיים
אלו
החלשין חפץ חיים

תשובה 1: ובאר דברנו היטב בעזרת ה' יתברך, א. לענין טענת היצר שלא ימשה הדבר יותר מיאם או יומים, ישיב לו: לוי יהי פדבריה, וכי בשביל זה צריך להתרפות מצוה? הלא ידוע הוא, כי כאשר ילה יתה מי עיתיה, אפילו עשיר גדול וכל שכן עני, על שפת הים, ויראה שפלט הים אכפים סובות ומרגליות, לאם יתיר לנפשו מלהתרפות מללקטן מספת דבר שלא ימשה זמן לקיטתו כיו על איזה שעות, ולכל היותר יום אחד? דזה אין שיה ריו בדבר פחות ובזה, לא כן באכפים סובות ומרגליות, היקרים מאד בשונו, אשר כל כגע וכגע אשר ילקטם ויתקטמם תחת ידו, שנה יותר מפאה ימים אשר ילקט דברים פחותים. כן הדבר ממש בענינו, דהלא ידוע מה שתביא הגר"א בשם הפדורש, שעל כל כגע וכגע שאדם חוסם פיו, זוכה לאור הנגה, שאין כל מלאה ובריה יכול לשער, האה שלא תפר בפדורש חדש או שבוע או יום או שעה, ריו כגע וזהו בעצם פונת הפתוב (משלי ב' ד'): "אם תבקשנה כסף" וגו', שצריך האדם להתחמג בבקשת התכלית הנצחית, כמו שהוא מתנהג בבקשת הפסוף והפוש

הפטמוניות וזהו מה שאמר הפנאי לא תרחיק עצמך ממצוה שאין לה קצבה, כלומר שיהשכנה האדם בנפשו לזכות ולמציאה כל מה שימצא מקנה.

ח"ב: ושמעתי בשם גאון אחד, ששאל אדם אותו, אם לא פון ברב התפלה והוא עומד בסוף התפלה, באיזה אופן יעורר את נפשו להתחיל לכון. והשיבו, משל למה קדבר דומה? לתימקת אחת, שעמדה על השוק בסל גדול של ירקות למפר, ופגע בה אדם אחד והתחיל לחטף מהסל, ונבהלה ולא ידעה שום עצה איך לעשות. פתח אחד עמד למרחוק, אמר לה: מה תעמדי, על מה תמתידי? עד שיחטף כל? הנה הוא חוטף גם את חטפיה, וכל מה שיעלה בידה יהיה שלה. כן הדבר ממש בענין התפלה, הנה היצר מתגבר על האדם ומפיל עליו עצלות ומחשבות זרות, עד שעל ידי זה לא פון בכפם וכמה ברכות מהתפלה, גם אתה חטף תכר את עצמך בכל פתח לכון בברכות, אשר עדין הם לפניך.

כן הדבר ממש בעתנו, הוצר וצדק ביום זה בנבואה יסודית ויש להבין את זה. ואלו הם המצבים אשר על פי כן תור והתחזק נגדו לתלם אתו, ובדאי יצדק הקדוש ברוך הוא, שתהיה גם כן מהמבצעים, כי הפא לסחר מסייעין אותו. כללו של דבר, כל ימיו של אדם תהיה מלחמה בינו ובין הוצר, וזהו בעצם סגרת תז"ל: לעולם ירגיז אדם וכו'. וזה מה שאמר הפוסק (קהלות י' ד'): "אם רחן המושל תעלה עליה, מקומה אל תפח".

תשובה 2: וכל זה הוא אפילו לפי דברי הוצר, שלא תועיל ההפסקה והקבלה, שקבל לבו על להפא, כזו על ימים אחדים. אך כאשר נעמיק יותר בענין זה, תראה שפענת הוצר שקר מעקה. פי כבר נכתן בגר הנפיון, פי אם ירצה לעמל בזה, כל עוד שירגיל בזה, יקל הוא להשמר. פי ירגיש בעת שיצא מפיו איזה דבר שלא פתקו, פחת אשר פתולתו לא הרגיש מחמת רב מרצת הרגלו לכל הדברים אשר יפץ, ובמעט זריזות לנפשו יפנע מדברים אסורים, אחר שאין לו עוד פח ההרגל לזה.

ואפילו אם ימשך איזה זמן, אשר לא יצל לזרז את נפשו בענין זה מאיזה סבה, או שפנא את עצמו בקפה פעמים, שפנא אותו הוצר בענין זה, אף על פי כן אל יפל לבוא עליו להתנאש עוד מענין זה, פי אם יחזק עוד את נפשו ויתעבר בענין השמירה ויהיה הוא המנצח, ויכל ימיו יתנהג כה, וזהו מה שאמר תז"ל (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', והתקנה היא, הינו שיעשה עמו מלחמה לעולם, והינו כמו שקתבנו.

דרוש בענין הקיווי - הרמח"ל:

משותף קיויתי - ראשית הבראה בתקוה, שכל התחומים מצפים לשפעת העליונים על ידי תפילה או שיר. כתיב "בראשית ברא אלוקים" (בראשית א, א), אין ראשית אלא תקוה. אין הצמצום עשוי כי אם לצפות שיכנס בו קו אין סוף ב"ה וזה קו - לשון קווי תשובה. ב וראה כל הבריות נבראו בלא שלימות, שנאמר "אשר ברא אלוקים לעשות" (בראשית ב, ג), שיעשו אחר כך בהמשיכם השפע לשלמותם; או במעשים טובים או בתפילה או בשיר. המקוה תמיד בשמחה בלי צער. כי המצטער - תמיד הוא ביגון זאנחה וחושב שאין לו תרופה. אבל מקוה אינו מצטער כי הוא מקוה תמיד, ואפילו אם יתממה - מחכה. נמצא התקוה מחיה אותו ומי שאינו מקוה - מיד מת, ונשאר רחוק מה' - על שאינו מקוה לה'. ומי שהוא מקוה נאמר בו, גם "כי אשב בחושך ה' אור לי" (מיכה ז, ח), ה' דייקא, לישועתך קיויתי ה'. המקוה אע"פ שיש לו מעט מעשים טובים לא יבוש, שנאמר, "וידעת כי אני ה' אשר לא יבשו קווי" (ישעיהו מט, כג). וזה כי יש לדל תקוה, ומי שהוא דל ממעשים טובים יש לו תקוה, כי תשים מתגלה עליו ומעביר כל פשעים. וזה סוף התקון - מגדל תקות כל ישראל באורך הגלות ופסוקים באמונה שיגאלו. וסוף התקוה, "ומשתי את עון הארץ" (זכריה ג, ט), וזה לישועתך קיויתי. כי זה כבוד המלך שבטחים בו. בא תבוק והעמידה על אחת אמונה - תקוה.

קנה אל יתור חזק ואמץ לבך קנה אל יתנה: (תהילים כו ד)

מלבם - מכאן כי התקוה לה' נבדלת מן התקוה לב"ו בשני דברים, א. שהתקוה לזולת הלא תוחלת ממושכה מחלה לב, אבל ע"י הקווי לה' חזק ואמץ לבך שהיא נתן חזק ואומץ לב, ב. הקווי לזולת אין התקוה תכלית לעצמה רק תכלית הקווי הוא שיפנא מבקשו, וא"כ תכלית הקווי הוא שלא יקוה עוד, ר"ל שישג תקוותו ולא יצטרך עוד לקוות, אבל הקווי לה' היא תכלית לעצמה, עד שתכלית הקווי הוא שיחזק לב ויחזר ויקוה, עז"א קוה חזק וקוה אל ה'.

ישלח פסוק

ויין

בטוהי אים לבנה תקרא, בי טשא, איך עייג

חוד לבני ויקרה פארוי תחת הנעלה והמרום פריה משה ליב
שהוד חיינו.

אחריש כדאי וכסאות לדידים טאמנים רעים אחובים כגומו.
האיר מול פני יקרת דבריך הנעימים.

בדבר צמאון הנפש, צריך רק להגדיר שיכא מכלל רעבון, ושיגיע
לכלל שביעות, אמנם אין השביעות הוא בזמן שכבר עלו אל
התכלית כדומין השטח, אלא שהשביעות היא שבע בצמאונים,
בנשוקות, בהתגעשות. הדרשה לחיות שבע בתכלית, לחיות
מרגשים קץ וסוף למבוקשו, אינו טובע ובא מכם בית ישראל.
ישראל בקדושתם ידעים, כי אין זה תכליתם, ההליכה מחיל אל
חיל²² לחיות מחלכים בין השמדים, ולהעלות אתם כל
השמדים²³.

על כן בזמן שאדם משתוקק אל על דומה לו שהוא צעיר עדיין
במרומת העלי, עליו להרגיש כי זורה עליו אור אין סוף בית,
והשמה בזה אין גבול וסוף.

זהו תוכן התמצית של בקשת לימוד לשמה, אשר הפליגו הח"ל
בגנותם של אלה הלומדים שלא לשמה. כי ע"י קצבת התכלית,
קוצצים בנשיות ומתרחקים עצמם מקדושת חי העולמים ביה,
אשר אין לו תכלית גבול וסוף, נוכן גם בקשת התכלית בערך

דישת הנורה, הוא לשע חשיג תכלתי תכלית, זהו השלא לשמה
המבטא לדי לשמה.

אנו צריכים לחיות שמחים ועלזים, באיזה צמאון שהוא. אבל
מוק שפנתה, כי כבוד שהוא, אינו אלא דביקות בחי העולמים
ביה. ומה כבוד אחר יש לו לנחל בטלם חכמי הלה, אם לא
לחיות דביק ב"י אלקי ישראל ובה חנו נטלים חלק בראש
התקוממות החו"י, שבה חנו נמים לצד העולמים ביה. "כי
בצלם אלקים עשה את האדם"²⁴.

"אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גודלנו ומה יפה קדושתנו".
וי"י, והנורד נא להננו מכל השפלות והקידוה, והחץ
חשקם) לעמוד נד מורטינו הפנימי, ויחד נבנה בית ישראל
לחפץ אור קדושת ד' ישראל עמו בכל הפינה שנפת, זה כל
אשרינו ונס דבנו, אל נטרפה אל מתיאש, ד' עמו וימלנו לו.

אני יודך אמת הסאן באהבתך שאינה תלי בדבר.
המצפה לראותך בקרוב, ולחזור עטרה לישנה לשקוד יחד בעין
הנורה בקדושה וטהרה ושמתה שלמים.
יעקב משה חרל"פ

הרב אריאל

הרב אריאל

הרב אריאל

2-2

ד' מאת ק"ל ה'

ועוד זאת שבהיות נפש האדם ממרומים, מנהגה כמנהג העליונים כי כל הכחות הנמועות בה, אין להם גבול בפעולתן, אבל יתפשטו התפשטות מחשבי ושכלי עד למאד, לא יספיקו כל הענינים הארציים להשכיע חפץ הנפש הפנימי המתאוה להן. הן כשישתמש בעל הנפש בכחותיו לטובה, הן כשישתמש בהן לרעה, אין הברל ביניהן, וזלתי שהמשתמש בהן בדרך טובה, ישמח בעמלו, ותשבע נפשו ביגיעתה וכמו שתבין מדברי הפפר הזה; והמשתמש בהן לרעה, נפשו עליו תאכל, ולא תשבע לעולם. על

דרך משל

הוריו

לאסוף ולכנום, נפשו לא תשבע לעולם ממה שהשיגה ידו, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל¹⁰ אין אדם מת וחצי תאוותו נידו ואם ינוח כח נפשו לפעול כפי טבעו, גם אם יאסוף כל שלל הארץ, לא ישקוט החפץ הפנימי תמיד מחפץ יותר. וכן לענין הכבוד המדומה, ההריוס הרודף אחר הכבוד, יבקש להיות שר, נעשה שר מבקש להיות שר יותר גדול, השיג גם זה מבקש להיות מושל, נעשה מושל מבקש להיות מלך, וכן תמיד, וכמו שמצינו בנבוכדנצר הרשע, שהיה מלך מלכים, ולא נח חפצו עד שאמר אעלה על במתי עב ארמח לעליון (ישעיה י"ד). וכן יקרה לאדם ככל כחות נפשו, כשיתפשט אחד מהן כלי מעצור, ויעבור גבול החכמה, יפרוץ עד להשחית, ולא ישקוט לעולם, ולא ימלט מזה כי אם ההולך בחכמה, איש שומע עצה ומקבל מוסר, הוא ישים גבול לכחותיו, כאשר תורנו החכמה, וכמו שיתבאר מדברנו.

ספר התקלה, י"ב (פרק ה' ו' ז')

ה. מפלעדי מחשבת התשובה, מנהגה ובסתונה. לא יוכל האדם למצוא מנוחה, והחיים הרחוקים לא יוכלו להתפתח בעולם. החוש המוסרי טובע מהאדם את הצדק והטוב, את השלמות. והשלמות המוסרית כמה רחוקה היא מהאדם להגשימה בפעל, וכמה כחו חלש לבן מעשיו אל הפהר של אידיאל הצדק הנגמור; ואף ישאף אל מה שאינו ביכולתו קלל ו לזאת, התשובה היא טבעית לאדם, והיא משלימתו. אם האדם עלול תמיד למכשול, להיות פוגם בצדק ובמוסר, אין זה פוגם את שלמותו. מאחר שעקר יסוד השלמות שלו היא הערינה והחפץ הקבוצ אל השלמות, והחפץ הזה הוא יסוד התשובה, שהיא מנצחת תמיד על דרכו בחיים ומשלימתו באמת.

השלמות
החפץ
הקבוצ
השלמות
החפץ
הקבוצ

אלה השלמות